

VERES Valér

VIAȚA ORGANIZAȚIONALĂ A TINERETULUI MAGHIAR DIN ROMÂNIA

THE
ORGANIZATION-
AL LIFE OF THE
HUNGARIAN
YOUTH
OF ROMANIA

The tematic of this study is the analysis of the membership characteristics of the hungarian youth civil organizations (NGO-s), the hungarian young people's behaviour within the youth organizational life.

This study is based on investigation what is commanded by MISZSZ Romania, it has been realised by the work group from the Babeş-Bolyai University - Cluj-Napoca, and this study is a part of a more general research study.

Introducere

Lucrarea are în vedere descrierea și analiza caracteristicilor sociale ale indivizilor care fac parte din organizații civice (apolitice) ale tineretului maghiar din România, a atitudinilor lor față de viața organizațională, a activismului organizațional precum și o clasificare a organizațiilor de tineret maghiare din România.

Lipsa unor cercetări privind viața organizațională a tineretului reprezintă un motiv temeinic în ceea ce privește opțiunea noastră pentru un studiu descriptiv-exploratoriu. Lucrarea face parte dintr-o investigație mai largă privind tineretul maghiar¹.

În definirea noțiunii sociologice a tineretului în cercurile profesionale nu există un consens. Școala sociologică funcționalist-structuralistă a definit tineretul drept o serie de generații care se confruntă (sistematic sau ocazional) cu crize de statusuri și roluri. Astfel tineretul parcurge un proces de socializare în depășirea acestor crize. Școala psihologică (James, Royce, P. Janet) accentuează componenta bio-psihologică a identității tinerilor, iar cea culturalistă (Margaret Mead, Helmuth Scelsky și alții) a relevat că modurile de manifestare și caracterul tineretului sînt determinate întotdeauna de cultura societății concrete, astfel că

tineretul ca și categorie și mod de manifestare este definit de fiecare societate în parte. Remarcăm, astfel, importanța socializării în aceste procese. Bazându-mă pe aceste dezvoltări teoretice în definirea tinerelului am folosit ipoteza latentă potrivit căreia la sfârșitul adolescenței factorii biopsihologici se minimizează, iar manifestarea și comportamentul tineretului, cât și eventualele crize de statusuri și roluri sînt determinate și definite în conținut de cultura întregii societăți.

Formarea și dimensiunea organizațiilor

În prima parte propun să trecem în revistă dezvoltarea vieții organizatorice a tineretului maghiar din România.

După evenimentele din decembrie 1989 după modelul UDMR-ului tinerii maghiari au creat mai multe organizații locale de tineret: MADISZ, MIDESZ, TEMISZ etc., dar chiar dacă modelul organizatoric a fost urmat, nu se poate spune același lucru despre modul de organizare. Acesta pentru că, în timp ce UDMR-ul a fost creat preponderent "de sus în jos", modelul de structurare și de integrare a organizațiilor de tineret s-a realizat pe o cale inversă: mai întîi au fost create organizațiile orășenești, pe urmă fiind formate organizații la nivelul județelor. Aceste organizații au fost mult timp considerate ca fiind un fel de organizații de tineret ale UDMR-ului, deci nu neapărat ca organizații civile (NGO-uri) autonome. Totuși, trebuie judecat în mod mult mai nuanțat: ele au fost politice (și legate de UDMR), dar au fost "politice" într-un sens special: au creat o legitimitate relativ consistentă pentru tineri care au avut aspirații spre poziții politice în cadrul UDMR-ului, deci organizatoric nu se subordonau UDMR-ului.

În cursul anului 1990. organizațiile județene de tineret au fondat uniunea pe țară MISZSZ (UOTMR), iar studenții, ceva mai tîrziu, (1992)., OMDSZ (uniunea pe țară a organizațiilor studențești maghiare). La congresul IV a MISZSZ-ului (1994) a fost formulat un program care și în direcția UDMR-ului clarifică intențiile de depolitizare, iar la nivelul programului se exclude și acel specific politic care a fost prezentat anterior. Acesta nu înseamnă o lipsă a cooperării dintre UDMR și o mai mică parte a organizațiilor de tineret (majoritatea celor care fac parte din MISZSZ), ci doar faptul că aceste organizații încearcă să se manifeste cît mai autonom și pe cît posibil apolitic.

În caracterizarea apoliticului pornim de la definiția lui Max Weber² privind organizațiile și partidele politice, și în spiritul acesteia putem să considerăm că acele organizații de tineret, care nu au scopul să participe la distribuirea și influențarea puterii, sînt organizații apolitice.

Dar să trecem la o descriere statistică a vieții organizaționale a tineretului maghiar. În această statistică au fost incluse organizațiile formale, deci nu numai cele cu personalitate juridică, ci și cele care nu îndeplinesc acest criteriu. Acesta pentru că unele organizații religioase de tineret, care nu au personalitate juridică, îndeplinesc criteriile definite de Johnson, Kast și Rosenzweig (What is the organization?) pentru descrierea organizațiilor formale.³

Se pune problema, ce este o organizație maghiară din România? Noi am operaționalizat astfel problema, acele organizații în al căror statut juridic, sau , în absența lui, prin declarațiile liderilor privind scopurile și obiectivele organizației, se face referire clară la cultura și interesele populației de etnic maghiară.

Datele provin din Catalogul organizațiilor de tineret⁴. Potrivit acestuia, în 1994 (când s-a efectuat cercetarea) existau și funcționau 60 de organizații, care pot fi clasificate astfel:

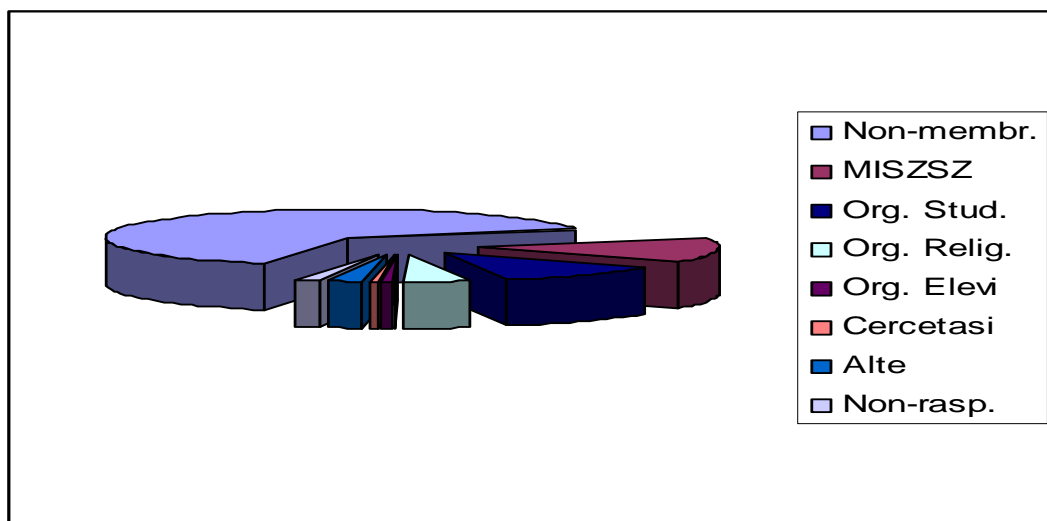
Tipul organizației sau uniunea	numărul organizațiilor membre
MISZSZ	15
organizații studențești (OMDSZ)	7
organizații religioase	18
organizații din licee	11
alte	9
Total	60

Pe baza declarațiilor consemnate în catalog am putut identifica, pe lângă numărul membrilor, diferența dintre numărul membrilor înregistrați și numărul celor activi. Membri activi sînt considerați cei care fac parte din conducere și cei care participă la organizarea programelor, respectiv cei care participă în mod regulat la ședințele organizatorice.

Tipul org.	total nr. membri	nr. membri activi ⁵
MISZSZ	46.921	850
OMDSZ	3.510	290
org. relig.	4.550	2.060
org. licee	3.500	350
alte	19.000	420
total	77.481	3.970

Comportamentul tinerilor față de viața organizațională

În chestionarul folosit pentru ancheta menționată la început, am întrebat subiecții dacă sînt membri ai unei organizații de tineret sau studențești, și în cazul unui răspuns afirmativ i-am rugat să numească organizația. Pe baza răspunsurilor s-a conturat următoare imagine:

- 64.5% nu fac parte din nici o organizație;
- 14.4% sînt membri ai unei organizații componente MISZSZ;
- 11.5% sînt membri ai unei organizații studențești maghiare;
- 4.2% sînt membri ai unei organizații sau cerc religios;
- 1.0% sînt membri ai unei organizații de elevi;
- 0.5% sînt membri ai unei organizații de cercetași maghiari;
- 2.1% sînt membri ai unei alte organizații;
- 1.8% nu au răspuns.

Fără date, din țară sau din străinătate, referitoare la participarea tineretului în organizații de acest gen, nu am putut să evaluez în ce măsură acest procent relativ mare al tinerilor care nu sînt membri în nici o organizație este ceva specific sau nu tineretului maghiar din România. Însă, pe baza datelor din chestionar, se poate exclude explicația conform căreia afilierea, într-o pondere relativ scăzută a tinerilor la organizații, s-ar datora faptului că tineretului nu-i sînt necesare manifestările specifice desfășurate sub egida acestor organizații. Analizând răspunsurile primite la întrebările: *La ce fel de activități organizate de*

organizații de tineret ai participat ?, respectiv *La ce programe ai dori să participi ?* (Trebuie menționat că acestea au fost întrebări deschise, și categoriile au fost create ulterior), am obținut rezultatele .

Activități solicit.	Nu vrea să participe	Progr. distractive și cursuri	Tabere profes.	Tabere distractive	Progr. polit.	Prog. Relig.	Alte progr.	Non răsp.	Total Pond
Nu a participat	219	234	57	26	0	2	189	72	799 36.6
Programe distractive și cursuri	90	208	54	24	3	0	136	50	565 25.8
Tabere profesion.	12	52	93	4	0	1	27	9	198 9
Tabere distractive	53	103	26	20	2	0	91	48	343 15.7
Programe politice	2	2	1	1	0	0	1	5	12 0.5
Programe religioase	6	8	6	2	0	2	6	6	36 1.6
Non răspuns	43	103	92	2	1	1	52	45	339 15.5
Total	425	710	329	79	6	6	502	235	2182
Pondere	19.4	32.5	15	3.6	0.2	0.2	23	10.7	100 %

Este clar, deci, că majoritatea tinerilor, 53.3 %, au participat la vreo activitate, chiar dacă aproape jumătate din ei nu au calitatea de membru.

Tendința este și mai clară dacă luăm în seamă răspunsurile la întrebarea. *Ce fel de activități ai dori din partea organizațiilor de tineret?* Distribuția răspunsurilor se află în ultimul rând al tabelului de mai sus. Reiese că majoritatea dintre ei au nevoie de activitățile realizate de organizațiile de tineret și, chiar dacă n-au beneficiat de ele, ei totuși consideră organizațiile o prezență utilă, care poate răspunde unor nevoi specifice, constatarea fiind valabilă pentru

aproape 70% din tineri. În rest, 20% resping categoric orice contact cu organizațiile de tineret și 10% au refuzat să răspundă la aceste întrebări.

Din tabelul de contingență reiese că ponderea celor care nu au participat la un program al organizațiilor de tineret e de 36%, iar, din analiza așteptărilor tineretului față de aceste organizații, rezultă că procentul celor care nici nu vor să participe este de 19%. Dintre cei care nu au participat la programe, 27% nici nu vor să participe, dar ceilalți solicită programele organizațiilor, mai mult, acest lot nu diferă esențial, în ceea ce privește conținutul așteptărilor, de lotul celor care au participat la diferite acțiuni organizate de organizațiile de tineret. Astfel, se verifică ipoteza conform căreia marea majoritate a tinerilor este interesată și solicită programele organizațiilor de tineret, mai mult, activitățile organizate pînă acum (oferta organizațiilor de tineret) au creat un orizont de așteptări, un model de cerere.

Faptul că modelul de cerere a fost creat de "prestările" oferite de organizațiile de tineret este reflectat și de cîteva date, prezentate sintetic în continuare. Astfel, referitor la intenția de a participa în viitor la tabere profesionale, dintre cei care au mai participat, 46% ar participa și în viitor, iar la nivelul eșantionului intenția de participare la aceste programe este doar de 15%. În ceea ce privește programele religioase și cele politice, nivelul de participare a fost foarte scăzut (1,6% respectiv 0.6%), dar și ponderea celor care solicită aceste tipuri de programe este mică (0.2, respectiv 0.2 %). Este probabil că aceste tipuri de activități n-au fost promovate pe considerentul că ele reprezintă monopolul altor tipuri de organizații și s-a respectat această diviziune a sferelor de activitate. De aici rezultă că tineretul din eșantion, cel puțin la nivelul așteptărilor față de viața organizațională de tineret, are o orientare apolitică și non-religioasă.

Dacă urmărim datele privind apartenența tineretului maghiar la diferite organizații se verifică implicit și ipoteza potrivit căreia tinerii maghiari fac parte, în mod preponderent, din organizații de tineret formate pe criterii etnice - la întrebarea în cauză am primit răspunsuri "alte organizații" în proporție de numai 2.1%. Deci la numai 2,1% din respondenți există posibilitatea să facă parte și din organizații neconstituite pe criteriu etnic.

Diferențierea socială a membrilor organizațiilor

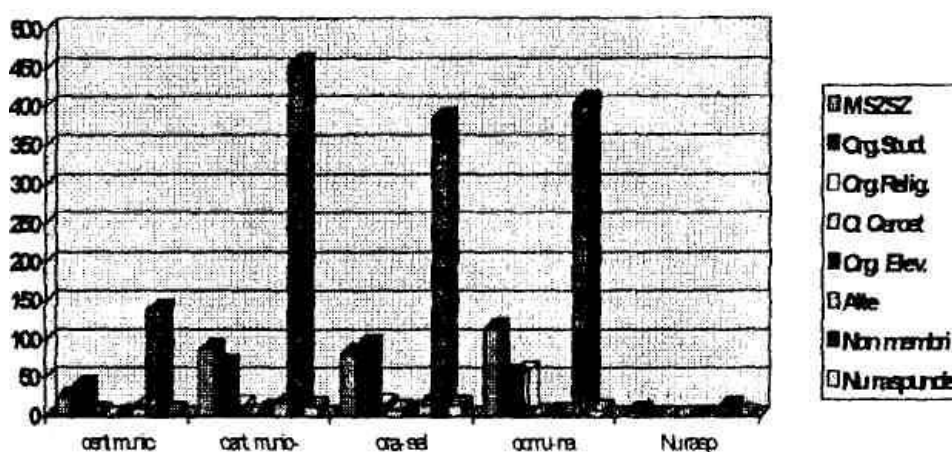
Pe baza întrebărilor din chestionar am conturat diferențierea tinerilor în funcție de diferite criterii: vîrstă, studii, ocupație, religie etc. Este o asocierie remarcabilă, semnificativă între tipul organizației și diferite criterii.

Grupele de vîrstă au fost împărțite pe categorii care cuprind cohorte născute într-o perioadă de 5 ani. În eșantion fiecare categorie de vîrstă este reprezentată aproximativ la fel, însă în rîndul membrilor grupa de vîrstă cuprinsă între 15-19 ani este subreprezentată cu 6% față de celelalte grupe de vîrstă, o diferență semnificativă conform probei Hi2.

În cazul altor organizații de tineret observăm o suprareprezentare a acestei grupe. Tinerii de vîrstă 15-19 ani reprezintă 37% , față de 33% tineri mai în vîrstă. Această suprareprezentare se datorează organizațiilor religioase, faptului că după decembrie 1989 în școli a fost introdusă educația religioasă. În general faptul că manifestarea religioasă în sfera publică a fost eliberată de anumite constrîngerii specifice erei comuniste, deci foarte mulți tineri puteau fi recrutați direct de pe băncile școlii. În cazul organizațiilor religioase se relevă că organizațiile catolice reprezintă o proporție mult mai scăzută față de ponderea lor din eșantion (în eșantion ponderea diferitelor culte este simetrică cu datele din recensămînt). tinerii cuprinși în organizațiile de tineret catolice reprezintă numai 2.3 %, față de cei 6% din tineri cuprinși în organizațiile formale protestante. Cauza acestei situații este în primul rînd faptul că biserica catolica nu sprijină crearea organizațiilor formale de tineret -- fapt ce reiese și din Catalogul organizațiilor de tineret maghiare din România, amintit mai sus.

După tipul localității de reședință (rural sau urban) reiese, contrar ipotezelor privind componența sub acest aspect a membrilor MISZSZ⁶, că mediul rural este suprareprezentat față de cel urban:

numărul răspunsurilor (N=2185)

17.4 % dintre tinerii din mediul rural (comune) sînt membri MISZSZ;

13.0 % din cei din mediul urban (centru- municipiu, cartier municipiu, orașel) sînt membri MISZSZ.

Însă, în cazul membrilor organizațiilor religioase, așteptările sînt confirmate: 62%, deci majoritatea membrilor acestor tipuri de organizații, sînt din mediul rural.

Din punct de vedere al distribuției în teritoriu proporția membrilor organizațiilor depinde de următorii factori.

1. proporția populației maghiare în județ coroborat cu specificul de diaspora al acestei populații (nu trăiește concentrată în anumite zone, ci dispersată);

2. mărimea reședinței de județ și instituționalizarea vieții culturale maghiare de acolo.

Dacă populația este numeroasă și concentrată, ponderea tinerilor înscriși în organizații este mai redusă, pe cînd unde există un centru mare cu o viață culturală instituționalizată ponderea membrilor este mare.

Proporția membrilor este următoarea:

Județ/pondere(%)	Maghiari în județ	Membri în org.de tin.	Membri MISZSZ
Timiș	10	53	39
Cluj	20	39	20
Mureș	41	36	13
Covasna și Har.	80	31	9
Bihor	25	30	8.5
Satu-Mare	35	27	11
Alba	6	22	8

Analiza făcută, doar în cazul subiecților care sînt membrii MISZSZ, arată o asociere și mai strînsă între cei doi factori prezentați și ponderea celor înscriși în organizație. În județul Timiș 39% din cei cuprinși în eșantion, în Cluj 20%, în Alba numai 8,1% sînt membri MISZSZ. De altfel și proba Hi-pătrat confirmă relația dintre factorii menționați.

În ceea ce privește membrii organizațiilor religioase ei dețin ponderea cea mai ridicată în județul Alba 9%, și cea mai mică în județele Cluj, 1,6%, și Covasna, 1,4%. Organizațiile religioase sînt relativ suprareprezentate în județele unde ponderea populației maghiare este sub 10%, unde populația maghiară nu se concentrează în orașe mari și unde lipsește o viață culturală instituționalizată (caracteristici specifice și mediului rural unde se observă aceeași tendință).

Aceste fapte: o pondere peste medie a indivizilor care fac parte din organizații religioase la sate și în zonele cu o pondere mică a populației maghiare (și neconcentrată în orașe mari) demonstrează că în lipsa unui mediu cultural instituționalizat și a unui cadru social în care instituțiile informale de reproducere a culturii etnice nu sînt prezente, biserica este instituția care preia acest rol.

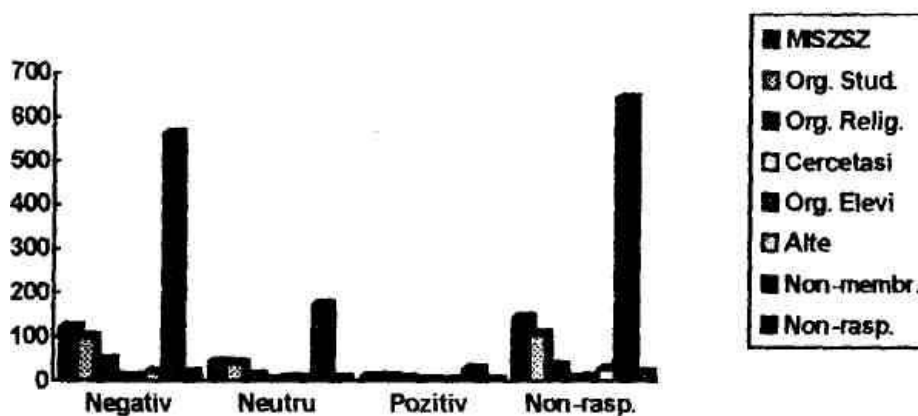
Am demonstrat că afilierea organizațională a tineretului maghiar se face pe linie etnică. Există o tendință dominantă de a se înscrie în organizații care se definesc ca maghiare. Ne-am pus problema în ce măsură acest fapt este determinat sau influențat de prejudecățile existente față de români.

Primul lucru de remarcat este faptul că nu există o diferență semnificativă între indivizii înscriși în organizații și cei neînscriși, deci la diferite itemuri din chestionar care evaluau prejudecățile, frecvența răspunsurilor a fost relativ apropiată.

Dar în ceea ce privește prejudecățile față de români și tipul organizațiilor se poate constata o anumită asociere.

Un item al chestionarului cerea de la subiecți să caracterizeze românii prin cinci epitete: 45% din subiecți au refuzat răspunsul. Luînd pe cei care au răspuns am construit o tipologie, 32% au caracterizat românii cu cinci caracteristici negative fără să menționeze unul pozitiv, și doar 0,6% au descris românii prin cinci caracteristici pozitive. Am creat 6 categorii de atitudini, pe care ulterior le-am grupat în trei atitudini, astfel:

Atitudini față de români
(nr. răspunsuri)

Tipul Organiz / pond (%)	Atitudini negative	Atitudini neutre(ambi)	Atit. pozitive	Non-răspuns	Total
MISZSZ	38.6	14.4	2.1	45.6	100
Org. Student	38.6	15.3	3.8	41.8	100
O. Religioas.	49.4	11.7	2.1	35.4	100
Non membri	40	12.1	1.8	45.8	100
Media (2185)	39.1	12.7	2.1	44.8	100

Analizând pe tipuri de organizație, membrii MISZSZ au refuzat răspunsul în proporție de 45,6%, 38,6% au dat răspunsuri negative (din care 27,7% foarte negative, dar cu 2% sub media eșantionului), deci sub media eșantionului. În cazul indivizilor făcând parte din uniunile studentești (OMDSZ), non-răspunsurile și răspunsurile foarte negative sînt sub media eșantionului.

Subeșantionul format din membrii organizațiilor religioase prezintă atitudinile cele mai negative; caracterizările ce constau din răspunsuri negative sînt cu 10,3% peste media eșantionului (45,1% răspunsuri negative).

Trebuie menționat că ponderea ridicată a non-răspunsurilor nu înseamnă neapărat lipsa stereotipiilor și implicit a prejudecăților etnice. Horváth István,⁷ pe baza datelor acestei cercetări, a demonstrat că la baza non-răspunsurilor stă mai degrabă o cunoaștere a faptului că descrierea globalizată prin stereotipii este o manifestare negativă. El a verificat corelația dintre răspunsurile date la acest item și scala lui Bogardus și a rezultat că subpopulația celor care au refuzat să caracterizeze românii prin cinci epitete diferă nesemnificativ de medie, în ceea ce privește distanța socială pe care doresc să o păstreze față de români.

Analizând scala Bogardus observăm că proporția non-răspunsurilor este doar de 20%; și la această întrebare există diferențe semnificative în funcție de tipul organizației, dar tendințele mai sus menționate rămîn neschimbate.

Raportarea la MISZSZ

Avînd în vedere faptul că organizațiile care fac parte din MISZSZ sînt cele mai răspîndite, și că modelul creat de aceste organizații în principiu poate fi reprodus în orice context și la orice nivel (spre deosebire de organizațiile studentești care necesită un anumit cadru), am analizat în ce măsură este cunoscută această uniune și cum se raportează la ea tineretul.

Printr-o întrebare de cunoștințe am încercat să verificăm în ce măsură există o imagine clară despre această uniune. Astfel, au răspuns corect 71%, greșit 22% și au refuzat să răspundă 7%.

Corelând aceste răspunsuri cu dorința de participare la programe organizate de organizații aparținând MISZSZ, reiese că dintre cei care nu doresc să participe 25% nu știu ce e MISZSZ. Ceea ce este remarcabil este faptul că din această subpopulație 33% ar participa la programe religioase (de trei ori mai mulți decât media pe eșantion). Deci se poate afirma, cu destul de mare probabilitate, că tinerii mai puțin informați solicită în mai mare măsură cadrele organizaționale tradiționale religioase și sistemul de valori tradiționale creștine.

La întrebarea ce este MISZSZ, în funcție de ocupația actuală au răspuns incorect:

studenții	16%
elevii	23%
lucrătorii-angajați	22%
șomerii	27%

Se poate vedea că, cunoștințele legate de întrebarea respectivă sînt în corelație cu poziția socială deținută.

O altă întrebare, și anume *Ce a făcut MISZSZ-ul în interesul tău ?*, încearcă să determine în ce măsură este percepută ca utilă această uniune. A rezultat următoarea distribuție:

nu știu, ce e MISZSZ	23%
pentru mine nimic	50%
da, a făcut ceva	22%

Informații referitoare la legătura mai sus menționată primim și din întrebarea deschisă suplimentară *Spune, ce anume a făcut pentru tine MISZSZ*. Răspunsurile, interpretate și grupate în categorii, reflectă univoc o reprezentare de tip politic (și nu de oferte de programe, de exemplu) a utilității acestei organizații. Dar aceste răspunsuri prezintă o oarecare inconsistență. Subiecții care consideră că MISZSZ a făcut ceva pentru ei nu cunosc sau nu au participat în aceeași măsură la programele organizate de organizația locală (membră a MISZSZ) ca și cei care consideră că MISZSZ nu a făcut pentru ei nimic personal.

Concluzii

Tineretul, în majoritate, percepe organizațiile ca fiind prestatoare de servicii și nu cadre de mobilizare politică și/sau socială. Aceasta în pofida faptului că unii percep un anumit rol politic manifestat de unele organizații (vezi răspunsurile date la ceea ce i-a oferit MISZSZ). Deci tineretul se orientează preponderent apolitic și, analizând cerința lor de programe, profan (adică nereligios), aceasta în pofida faptului că o anumită parte a tineretului face parte din organizații religioase. Însă introducerea educației religioase în școli influențează orientarea generală a tineretului spre activități cu caracter religios, fapt care reiese din analiza răspunsurilor după generații pentru tinerii sub 20 de ani.

Proporția membrilor organizațiilor de tineret din județele din eșantion este direct proporțională cu posibilitățile de culturalizare (instituționalizată) și cu nivelul de cultură și invers proporțională cu ponderea populației maghiare din județ.

În cazul organizațiilor religioase, tendințele sînt inverse, și astfel, putem să concluzionăm faptul că un sistem de instituționalizare mai largă a vieții culturale maghiare, extinsă spre zonele de diaspora ale populației maghiare, va avea un rol pozitiv și la nivelul relațiilor româno-maghiare, cel puțin în domeniul atitudinilor și al prejudecăților etnice.

BIBLIOGRAFIE

- 1) Bourdieu, P: *A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése*, (Reproducția inegalităților sociale). Ed. Gondolat, Budapest, 1980;
- 2) Cohen, Albert K: *A szubkultúrák általános elmélete* (Teoria generală a subculturilor), în *Ifjúságszociológia*, Budapest, 1969;
- 3) Habermas, Jürgen: *Az iskolai és főiskolai képzés hatása a diákok politikai tudatára - Ifjúsági mozgalmak* - în *Ifjúságszociológia*, Budapest, 1969;
- 4) Habermas, Jürgen: *A társadalmi nyilvánosság szerkezetváltozása*, Budapest, 1993;
- 5) Ifjúsági adattár, (*Catalogul organizațiilor de tineret maghiare din România*), red. Veres Valér - MISZSZ belső kiadvány, Kolozsvár, 1993;
- 6) *Ifjúságszociológia* - (Sociologia tineretului), Antologie, Ed. Gondolat, Bp. 1969;
- 7) Levi - Strauss, Claude: *Antropologie structurală*, Ed. pol. București;
- 8) Mahler, Fred: *Introducere în juvenologie*, Ed. șt. București, 1983

- 9) Merton, Robert K.: *Társadalomelmélet és társadalmi struktúra*, Bp 1984
- 10) Scelsky, Helmuth: *Ahogy a társadalmunk a fiatalságot és a fiatalhoz illőt látja* - în Ifjúságszociológia; Budapest, 1969,
- 11) Zinecker, Jürgen: *A fiatalok a társadalmi osztályok terében*, (Tinerii în spațiul claselor sociale), în *Civilizációs...*, Szeged, 1993,
- 12) *MISZSZ - Történelmecske* - publicație internă, Cluj 1992, 1993 (autori: Ábrám Zoltán, András Péter, Toró T. Tibor, Veres Valér)
- 13) *OMDSZ Ismertető* - publicație internă KMDSZ (USMC), Cluj red. Branca Robert, 1993;
- 14) Weber, Max: *Politika mint hivatás*, (Politica ca vocație și profesie), Ed. Századvég, Bp. 1989;
- 15) *** *Civilizációs korszakváltás és ifjúság*, red. Gábor Kálmán, Szeged, 1993.
- 16) *Szervezés és vezetés I.*, culegere de texte, red. Gábor Zsuzsanna, Ed. de Államigazg. Főiskola Bp. 1990;
- 17) Johnson, Kast, Rosenzweig: *Mit nevezünk szervezetnek?* (What is the organization) în *Szervezés...*
- 18) Horváth, István: *Előítéletesség, értékpreferenciák és kivándorlási szándék a romániai magyar fiataloknál* (Atitudini etnice, sisteme de valori și tendințe de emigrare la tineretul maghiar din România) în *Hitel, Erdélyi Szemle*, Miercurea Ciuc, nr.5-6\1995;
- 19) Perrow, Charles: *Complex organizations*, New York, 1979

¹ Investigația a fost realizată de un colectiv de lucru de la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj, și solicitat de MISZSZ, finanțat de Fundația Soros, Illyés și Civitas. Eșantionul cuprinde 2185 de persoane, între 15-30 ani de limbă maghiară, alese din 8 județe prin metoda alegerii multistratificată (s-au folosit 5 straturi: sex, vîrstă, stadiul școlarității, tipul localității, județul). Chestionarul a fost aplicat în ianuarie 1994. Marja de eroare este între 1%-2%. Prin el s-a urmărit sondarea universului social-cultural, atitudinile etnice și nivelul culturii politice din cadrul populației investigate

² Max Weber: *Politica ca vocație și profesie*

³ Johnson, Kast și Rosenzweig definesc organizațiile formale ca sisteme sau grupuri sociale, în care activitățile sînt integrate, orientate spre anumite scopuri și există cooperare între membri (pag. 140)

⁴ Catalogul organizațiilor de tineret maghiare din România, publicație internă MISZSZ, coordonat și redactat de mine (V.V.), apărut în dec. 1993, conține date mai importante despre aproape toate organizațiile de tineret maghiare din România.

⁵ cifre rotunjite

⁶ Acordăm o atenție mai mare uniunii MISZSZ, deoarece este cea mai mare ca număr de membri și statutul de membru nu este condiționat de nici un statut social specific.

⁷ Idee preluată din studiul lui Horváth István, apărut în lb. maghiara în revista *Hitel, Erdélyi Szemle* nr. 5-6\1995, vezi și în bibliografie.